

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 1.º Octubre de 1916.—Núm. 157.

Els treballs se publiquen baix la responsabilitat de llurs autors. No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Trimestre..... 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

LO DE SEMPRE

SE ha acabat ja l'estiueg polític espanyol. El govern i'ls diputats estan preparant-se per a la nova etapa parlamentaria que, al igual que les passades, no dubtèm ha d'esser solsament parlamentaria puix que sempre son discursos i més discursos, més o menys ben pronunciats, els que's fan, i en canvi ni un d'ells dona cap fruit beneficiós per al país. I mentrestant, el poble segueix en el camí desprogressiu, anant enrera, enrera en lloc de caminar cap endavant.

Els moments actuals son de una situació insostenible,—dèiem al començ de aquesta gran hecatombe mundial—, en lo que feia referencia a la terra hispànica; més ara, després de dos anys de situació insostenible, quina deuria ésser la nostra exclamació? Si no se ha fet res per a millorar la nostra situació, com ben palesament se ha demostrat, com devèm estar suara? En el orde econòmic, ja no podèm quasi tenir-la mes precaria i continua en el mateix sentit de anar-nos enrederint mes, puix que'ls quantiosos gastos no's redueixin ni's tanca cap sangria que, com la del Marroc, estant consumint-ho tot, no servint per a res els avisos i mes avisos de la poca gent que de això's preocupa, els qui demostren la dolenta administració que allí hi hà.

El torpilleig que tant sovint sofren els vaixells espanyols, per part dels submarins dels imperis centrals, no serveixen per a que'l govern prengui una mida determinant en contra els que no volen respectar la *santa neutralitat* i mentrestant, el tonelatje espanyol va disminuint al ensemps que's perden vides de persones indefenses.

I de problemes socials, per què parlar-ne? Mots i mes mots, de plans a desenrotllar, mes no passen de mots i res se fa en aquest sentit, en lo que's refereixi a millorament.

Se va seguint... seguint, i perdent... perdent. Heu's-aquí tot. I quan ja no's pugui perdre mes, quan ja no hi hagi res més a perdre, aleshores serà quan el poble deura pendre les riendes directories i acavar amb tot lo dolent... Mes, que diem ara? Si anem continuant aixís, no se haurà ja podrit tot? Quedarà quelcom bó? Vet-aquí la feina a fer: conservar lo poc que, suara, hi ha de bó, i decidir-se aviat, aviat, puix que si's tarda massa, ja no s'hi serà a temps...

MOSSEN JOSEP PEDREGOSA

UN nom que no havia sentit anomenar mai i que des de ahir no olvidaré més.

Desitjaria que li arribés an ell, a Barcelona, el testimoni de la meva més coral admiració.

Quan en moments pesimistes es considera a la generalitat de la gent com presa del més negre egoisme, per no dir maldat, ¡quin goig causa a l'esperit el sentir contar coses d'homes eminentment altruistes, sense *puses*, sense llauna ni cartró!

Un amic que m'he fet aquí, i qual nom reservo per motius fàcils de compendre, va dirme ahir en íntima confidencia:

—Aquí on me veu, amb botines, sobretodo i sombrero, orfeonista, desempnyant un carrec de confiança en una casa de comerç, he sigut fins als 16 anys analfabet, *trinxeraire* i empalmava les *quincenas* mesos consecutius, anys sencers. Dec la meva

redempció, com molts altres, a mossen Josep Pedregosa, capellà de la presó de Barcelona.

Empalmava les *quincenas*, perquè encare que anés brut del treball de manobre a que'm dedicava quan sortia de la presó, la policia, per fer mèrits o per justificar el sou, em tornava a empresonar, com als altres companys *quincenaires*, sense que haguessim comés cap nova malifeta.

Fins que va encarregar-se de la presó de Barcelona mossen Pedregosa i aquest al enterarse que sense haver comés cap nou delictes ens tancaven, anava a trovar al quiefe de policia i al mateix governador i allavors s'ens posava en llibertat.

Del *chalet* del carrer d'Amalia ens van traslladar a la presó Model. Model d'infern en vida. Tancats cada ú en una celda, no pots xiular, no pots cantar, no pots conversar. A l'estiu es un forn, a l'hivern es Siberia. Aquella sempiterna quietut dona desgana, porta a la masturbació, a la tisis, a la bogeria.

Un dia la porta de la celda va mitj obrirse i una veu va preguntar:

—¿Es pod entrar?

Jo que estava acostumat a que'ls empleiats entressin renegant, a empentes i quan no descarregaven el seu mal humor amb una garrotada, no savia que contestar al demanar-se'm permís per entrar.

—Si, senyor i jo mateix vaig anar cap a la porta.

Va entrar un capellà que jo no havia vist mai.

he sigut anomenat capellà interí de la presó. Si alguna cosa necessites estic a les teves ordres. Còntem per qué't troves aquí.

Jo vaig dir-li que no havia conegut a la mare i que l'home que's deia'l meu pare me doblegava a pallises quan no li portava la pesseta de la venda de diaris. Que havia patit fam...

Vaig observar que mentres li parlava, dues grosses llágrimes li queien cara avall. Jo havia sentit parlar d'un capellà que era molt bon home i poeta que's deia mossen Cinto i creintme que era ell, vaig dirli.

—¿Perqué plora, mossen Cinto?

—No soc mossen Cinto. Me dic Pedregosa.

Al despedirse va preguntarme si el diumenge aniria a missa.

—Si, senyor. Sempre hi vaig. Es obligatori.

—Ja sé que es obligatori; però jo no vull res per força, si no per voluntat. El que no hi vulgui anar no serà molestat.

—Si, senyor, hi aniré, encare que no fós sino per a complaure a V.

—Som tots uns germans, no'm tractis de V., diguem de tú.

Jo vaig quedar aturdit. Era la primera vegada en ma vida que veia a un home amable amb mí.

Era avans el anar a missa una distracció i les oracions que'ns feien dir, a flor de llavis les traduiem amb paraules les mes obscenes.

Rés d'aixó succeia quan deia la missa mossen Pedregosa. Sino amb devoció, amb verdader respecte per aquell home l'oïem.

Un prés tísic tant desanciat que ni'l metje, ni les *hermanas*, ni'ls enfermers s'hi acostaven per por al contagi, mossen Pedregosa passava hores senceres al capsal del llit, donant-li caldó, medecines, aixugantli la suor. Havia que inventar ordres del Director per treure'l del costat d'aquell foc d'infecció.

¡Se'n abusava de la seva bondat! Ja es sabut que la justicia al condemnar a un culpable castiga, també, indirectament, a sers innocents. Un pare de familia prés representa la miseria per la seva dona i'ls

seus fills. Aquells li encarregaven a mossen Pedregosa anés a visitar llurs families. Devant el quadre de miseria que els seus ulls se li presentava, mossen Pedregosa, que guanyava 17 rals diaris, repartia tot el seu sou, fins a l'extrém que a la dispesa on menjava, endarrerit de mesos de pensió, l'amenaçaven en no donarli més menjá. Allavors, cumplerts els encarracs, s'en anava a la presó, cansat, abatut, famolenc i entrava a la celda del que savia estava desganat i li demanava un bocí de pá i una mica de ranxo. Com savia que no hi ha millor medi per fer entrar en gana a un desganat que tindre al seu costat un que mengi amb força apetit, amb el seu exemple, tot contant al prés les gestions que aquell dia havia realisat, el feia menjar lo que d'altre manera ni hauria tastat.

Si aquesta era la tasca que de dia realisava mossen Pedregosa no era menys important la que portava a cap de nit, junt amb un anarquista que havia conegut a la presó. Aquest anarquista era un paleta, alt, ferreny, de barba negra, les galtes foradades d'una bala de la guardia civil, *moreno* de nom i de color. A les onze de la nit es trovaven al peu de l'estatua de Colón i'ls dos s'en anaven cap als barris baixos d'Atarassanes i a tots els nois i *trinxeraives* que trovaven dormint al dintell de les portes de les cases els despertaven i'ls hi deien:

—¿Voleu vindre amb nosaltres i us donarém menjá, roba i llit per dormir?

en recullien mes d'una dotzena que'ls portaven a l'Asilo del Parc, on una velleta, molt bona dona, tenia una olla al foc de fesóls (monjetes en diuen a Barcelona), del caldo en feia una sopa, un plat de fesóls, una arengada i una bona llesca de pá. Un botiguer caritatiu havia donat a mossen Pedregosa dotzenes de peces de roba interior per nois. Després de sopar s'els hi donava mitjons i roba i s'ls hi indicava el llit de cada ú. Però avants, els companys, dels que no'ls havien volgut seguir s'els hi pregava anessin a trovarlos per contarlos lo que'ls hi havien donat invitantlos a que anessin amb ells que també els hi donarien. Així cada *trinxeraire* tornava amb altres companys. L'anarquista paleta s'havia cuidat de trovar feina per tots ells i a l'ensendemá al matí, després d'una taça de café amb una altra llesca de pá, la velleta segons l'edat de cada ú, els hi deia aon els hi donarien feina, d'acord amb la llista que li deixava'l paleta: per portar el cantí d'aigua als paletes, dinar i dos rals; per altres treballs quatre i sis rals diaris.

A l'iniciativa exclusiva de mossen Pedregosa se va deure l'instalació d'una escola a la presó i allí vaig comensar a aprendre de llegir, escriure i fer comptes. També en ell se va deure la fundació d'un coro. Les passions de mossen Pedregosa eren per la poesia i la música. A la millor entrava a la celda i'm deia: ¡escolta que's bonic aixó! i'm recitava una poesia.

Degut a les gestions de mossen Pedregosa va anar un diumenge l'Orfeo Catalá a cantar a la presó. Va ser aquell dia una Festa Major; però pocs dies després vam tindre una festa molt trista! S'havia presentat el capellà efectiu de la presó a possessionarse de nou del seu càrrec, cesant per consegüent mossen Pedregosa. Al enterarnos, sense previ acord, vam fer un *plante* general, no admetre el ranxo, abstenintnos de sortir per rés absolutament de les celdes; fins els malalts es negaren a pendre medecines! Devant aquella unanimitat reclamant la continuació de mossen Pedregosa, el Director de la Presó va reunir la Junta de presons i, en honor a la veritat, el mateix capellà en propietat va facilitar la solució

del conflicte, demanant nova llicència per un any. L'alegria que hi va haver entre'ls presos al sapiguer que continuava mossen Pedregosa no es per ésser descrita.

Aquesta obra magna de mossen Pedregosa la va coronar ell amb un altre molt més importantíssima.

Com ja li he dit avants a V., nosaltres els *quincentaires*, quan sortiem de la presó teniem la fatalitat, sols per capritxo de la policia, de tornar a empalmar un altre *quincena*. Altres presos al recobrar la llibertat se trovaven sense familia, sense treball, lo que, aburrits, els feia reincidir en els delictes.

Doncs bé; mossen Pedregosa se va proposar, i ho va lograr, que'ls presos en aquestes condicions, tinguessin una cosa propia, d'ells, d'els presos.

—Vostés que sempre han tingut la raser d'una casa no poden arribar a comprendre tota l'immensa satisfacció que nosaltres, que'ls nostres de les nostres cases eren les estrelles del cel o les vigues del calaboço, sentiem al dir: vaig a casa, tinc casa..., me deia l'amic.

El mon no es tant dolent com sembla. Mossen Pedregosa va anar a trucar les portes dels sentiments caritatius de moltes personas de Barcelona, de totes opinions polítiques, de totes religions i li van respondre espléndidament.

Va reunir uns quants cents durus i va amoblar una casa per nosaltres, pels que sortiem de la presó completament desemparats, sense familia, sense ningú que'ns dongués la mà.

Segurament que no hi haurà cap casa al món aon hi regni més netedat, la llimpessa se faci amb més cants i alegria, espontaneament, sense que ningú ens ho mani.

Lo bonic era'l dissabte, quan tornavem amb els jornals de la setmana guanyats amb treballs que'l mateix mossen Pedregosa ens havia buscat. Sense faltar ni un céntim li entregavem tot lo guanyat an ell, qui feia la distribució: tant pels gastos de la casa, tant per un parell d'espardenyes i una camisa que necesites; dos rals per que vaigis al café i al cinematógrafo i't queda tant que van al teu compte. Ja hi tens tant, més aquestes 3 pessetes fan un

disposició. Lo que més ens recomanava que no beguessim aiguardent ni cap més classe d'alcohol. Preneu café, però, fills meus, ja veieu les conqüencies de l'alcohol i'ns ensenyava unes estampes en que estaven reproduïts els seus horribles efectes. Ja'm veu vostè a mi, ja ha tingut ocasió de presenciar-ho varies vegades; aquí a América bé podria jo pendre alguna copeta de licor, però es tant l'horror que aquell sant varó va sapiguer inspirar-me per l'alcohol, que jo sempre prenc café i per compromís quan me trovo entre companys, per no fer un ridícol de veure un vas d'aigua, un vermouh o una mica de cervesa; però m'en abstinc tant com puc.

Mossen Pedregosa mai ens va dir que no reneguessim, però quan s'ens escapava algún renecc davant d'ell li observavem la contracció de disgut en la seva cara; per aquest motiu a casa nostra no renegevem ni durant la seva absència, per no ofendrel, per por que s'en pogués enterar.

Naturalment, nosaltres no érem de la fusta d'ell, no érem sants i alguna vegada cometiem alguna falta. Mossen Pedregosa no renyava ni molt menys, ni en somnis, aixecava el braç per a pegar.

Quan més greu era la falta, més es convertia ell, mossen Pedregosa, en una vall de llàgrimes davant del culpable.

—¿Però què has fet, fill meu, què has fet? Davant d'aquell immens dolor el culpable se li agenollava als peus.

—Perdonim. Ja no ho faré més. I, efectivament, no hi havia cuidado. No ho feia més.

Havíem construït entre tots a casa nostra un teatre que'ns servia de distracció, fins vam donar una vegada una representació a l'aire lliure a Vallvidrera. Deien que no ho feiem tan malament. També va instal·lar-se una escola.

Un istiu va anar mossen Pedregosa a passar vuit dies a casa seva, a Montseny. Uns quants anarquistes, amics d'ell, i uns quants de casa nostra, en tots

13 o 14, vam volguer sorprendre'l fent-li una visita sense dir-li res. Ens vam posar davant de casa seva rompent el silenci cantant «L'emigrant», que tant savíem li agradava an ell. ¡Quina sorpresa! ¡Quina ovació! Pensavem tornar a Barcelona amb el tren proper, però tant ja marxaran demà! que aquest demà se va convertir en quatre dies consecutius. Devia ésser tan correcte la nostra conducta i'ns vam guanyar de tal manera les simpaties del poble, que casi tot aquet va anar a despedir-nos a l'estació i érem ja als vagons que encare aquella bona gent ens regalava fruites, ous, butifarres...

Quan jo li vaig comunicar el meu pensament de vindre cap a América, aon havia sentit a dir que altres com jo, arribats amb les mans a les butxaques, treballant havien fet fortuna, va procurar disuadir-me, dient-me que l'América d'avui no es ja com la d'altres temps que, facilment, podia fer-se fortuna. Que avui a l'América se sofria més que allà. Massa que tenia raó, però jo ferm en el propòsit que tenia, no'm va convencer. Ell mateix se va cuidar del pasatge amb els diners que a casa nostra tenia estalviats i va anar a despedir-me. De brasset vam passejar davant del vapor i al moment de despedir-nos va besar-me, dient-me:

—¡Fill meu, que tinguis bon viatge! ¡Qué tinguis bona sort! ¡Recordat sempre de casa teva!

—¡Qué si m'en recordo! Tingui, miri. Mentres buscava un paper a la butxaca, me deia:

—El meu ideal, el meu únic amor, per aixó no vull crear-me una familia, es reunir diners per contribuir a l'obra de mossen Pedregosa.

El paper que'm va donar a llegir era un testament, firmat per dos testimonis amb els seus domicilis declarant que lo poc o molt que a la seva mort ell tingués s'enviés íntegrament a mossen Josep Pedregosa, capellá de la Presó de Barcelona.

Amics de RENOVACIÓ: Deixemnos de cursileries i sensibleries. Amb la més gran satisfacció dono a coneixer als amics de Tarragona la tasca lloable, exemplar i altruista de mossen Josep Pedregosa, per si no n'estaveu enterats, per si, com jo, ni sisquera havieu sentit mai anomenarlo. Ja que'ns titllen de *patronia de mania catalana (conina indecencia)* sapigue tothom que si ahir admiravem als jesuïtes espanyols que fundaren la República Guarani, avui elogièm a un capellá modest, l'autor de l'obra més transcendental de redempció moderna, lamentant que'l régim de les presons catalanes no sigui com el que indicavem en el nostre article «Reformatorium»; planyentnos, també, que un que's diu representant de Deu a la terra, tot un arquebisbe, sigui coronel honorari de la guardia civil.

P. REDÓN.

Buenos Aires, a 19 d'Agost de 1916.

Convé revisar valors

A Catalunya sofrim fa molt temps una especie d'enlluernament que'ns fa veure les coses diferents de lo que són en realitat, i aquest fet fatal porta aparellat lo reconeixement de certs valors en un sentit i en una intensitat que no responen a la certesa de la seva reial existència.

D'aquí la falta d'un ideal que podríem dir-ne nacionalista en lo estricte i veritable sentit de la paraula, aixó es, un ideal de tota la nació catalana, de tota la terra aon la nostra benvolguda llengua es parlada i entesa generalment, ja que per sobre de totes les teories es i ha estat la llengua el xinyell més viu i efectiu que ha marcat en tots temps les fites de les nacionalitats naturals.

I no tenim aquest ideal que deuría surar rutilant i enlluernador per damunt de tota la marejada política que pogués remoure la seva interpretació, desenrotlló i implantació paulatina, perque degut a la falsa apreciació dels valors constitutius de la nostra terra, no podem donar a les nostres actuacions tota aquella força de conjunció homogènia que caracterisa els grans moviments populars, aquelles transformacions efectives que a voltes se realisen als pobles i que marquen fonament el pás d'una época a un'altra, d'un estat de llibertat a un període d'esclavitut, o al revés, un 1714 català o un fi de segle XVIII francès, per exemple.

La política ha contribuït en gran manera a entervolir la visió dels catalans en tot quan afecta a la cosa pública. La política apar estar renyida amb la sinceritat, amb la noblesa de sentiments i amb la

força virtual de les idees que's defensen. L'actuació franca, enlairada i digna en la defensa dels seus ideals, no es patrimoni dels polítics en general i per aquest motiu se busquen fórmules i procediments que sugestionin, qu'acaparin, tot anulantla, la voluntat del poble, fins arribar a fer d'aquest, o de la part qu'ells consideren necessari pels seus fins, una massa pastosa, sense suc ni bruc; una especie de broma més o menys intensa que va d'aquí d'allà, puja o baixa, s'esfuma o's condensa segons les necessitats de la seva particular política, fins quan aquella es inspirada per una bona intenció que, afortunadament, en nostra terra, es així la majoria de les vegades. Nosaltres podem tenir polítics somniadors, idealistes, equivocats; però no'n tenim de mal intencionats, no hi tenim, en la política, catalans explotadors del poble.

Però si no són els seus explotadors, si no l'enganyen intencionadament, podríem enganyarlo per omisió o per insuficiència, ja que, atrofiant-se, com ve succeint, la voluntat del poble, priven que aquest pensi per compte propi i pesi'l pro i'l contra de les coses qu'ells li diuen, i s'avesi a pendre com article de fé lo qu'ells li prediquen desde les seves tribunes o'ls seus diaris, no sempre acompanyat de la raó, de la veritat i de la justícia.

Suprimeixen, potser sense adonarsen, el control natural i just dels seus actes: la opinió pública.

Els, com humans que són, no saben o no poden comprendre (ens guardarem prou de dir que no volen) que poden equivocar-se en sos judicis, que s'enganyen llastimosament moltes vegades. Podríem citar molts casos. Però si be es de sabis equivocar-se, no ho es tant l'entossodir-se en la ofuscació soferta. El reconeixement d'una falsa apreciació, ennobleix sempre al que n'ha estat víctima. Molt poques vegades arriben els polítics a tal punt de sinceritat. Ells no s'equivoquen mai diuen. Per aixó, per poder fer-se la ilusió de qu'ells no s'equivoquen mai procuran fer-se tots amb un estol de correligionaris ben adictes, que en aquell cas val a dir assadollats de fé per creure lo qu'ells diuen, per pensar lo que ells vulguin, per fer lo qu'ells manin.

Mes aixó será molt práctic pels polítics, será una obra mestra, si's vol, d'organització política, un triomf efectiu personal del polític, si senyors; però es també l'anulació de la voluntat d'un poble, l'atrofiament del pensament individual dels ciutadans, la seqüestració de l'ànima colectiva amagada amb programes i tàctiques i procediments i tota la fraseologia que caracterisa aquells homes.

Si volen que a Catalunya s'hi respiri llibertat, fagin dels enlluernaments i pensin tots per compte propi, mesurant i cercant el com i'l què dels homes i les coses.

Volguem esser tots jutges i reus a la vegada, fent que'ls nostres ideals sien presentats i discutits a la plaça pública, a la llum del dia i amb tota la llibertat.

La democràcia que caracterisa al poble català ho reclama. Allá quedem esperanths als nostres fiscals, però preparats també, sempre, per fer de jutges.

JOSEP ALEMANY I BORRÁS.

L'Aplec de Poblet

LES Joventuts creades a l'escalf i segons el patró de la Lliga Regionalista, fa temps tingueren la pensada d'organitzar un aplec a Poblet. Cap element del nacionalisme republicà hi sigué convidat, i ja s'havia fixat el dia de la festa i fins l'hora de la sortida del tren, quan vingué l'acord de la suspensió. D'allavors ençà, deu fer d'aixó cosa d'un mes, s'han vingut fent gestions directes i indirectes per a recabar l'adhesió dels organismes nacionalistes republicans. Segons veiem pel manifest que s'ha escampat a darrera hora, sols s'ha pogut lograr la conformitat de la Joventut Nacionalista Republicana de Reus, entitat que segueix les inspiracions de *Foment*. Res d'estrany té que avui vagin a Poblet els qui ahir votaren a un monàrquic centralista.

No cal dir que nosaltres hi hem sigut convidats a n'aquest aplec i que resoltament ens hem negat a pendre-hi part. Mes com prescindint de diferents consultes que se'ns han fet, hem vist fins en periòdics que's diuen republicans, solts i articles d'encàrrec, segons els quals l'Aplec de Poblet es un acte *catalanista per la seva significació general*, ens creiem obligats a dir quatre paraules per a posar les coses en son lloc i evitar que'l nostre silenci pogués interpretar-se com a tácit assentiment a determinats conceptes que s'exposen en les planes dels esmentats confreres.

¿A què's va Poblet? ¿A fer acte d'afirmació catalana? Apart que no necessiten fer afirmacions els qui a tot'hora actuen com a veritables patriotes, trobem l'Aplec mancat de tota finalitat. Ni's proposa res, ni ha d'acordarse res, ni ha d'organitzarse res.

Es ara precisament quan poden i deuen fer-se moltes coses, respecte a organització, orientació i procediments. Tal vegada no ho hagi tingut el món una època més apropiada per a l'afirmació i l'actuació.

Però s'equivoquen els qui volen deixar les coses imprecises, dubtoses, orfes de vitalitat. En aquests moments solemniais, si Catalunya ha de manifestar-se, ho ha de fer com un cos viu: ha de respirar l'aire que l'envolta i posar els batecs del seu cos al compàs del temps. La Catalunya que nosaltres anyorem no pot acceptar el règim monàrquic actual de l'Estat espanyol, que per boca dels seus més legítims representants, diu que no pot ni deu ni vol concedir-li l'autonomia. La Catalunya dels nostres amors crida avui amb tot el seu braó: ¡Visca la França! i's posa resoltament al costat dels aliats defensors del dret i de la justícia. La Catalunya que nosaltres sentim fa seus els agravis inferits a Bèlgica i a Servia pels colossos del imperialisme de l'Europa central.

I a n'aixó no s'hi va a Poblet... No s'hi va ni a cridar ¡Visca la República! que es el nostre únic remei, ni ¡Visca la França! que es la nostre mare esperitual ni ¡Visquen Bèlgica i Servia! que son germanes nostres aixefades sota'ls peus del mes brutal militarisme... I, francament, per a cridar tan sols ¡Visca Catalunya!, no cal que'ns moguem de casa.

La restauració de una església

SEGONS noves que'ns han donat des de Casp, molt promptament se van a acabar per a aquest any, els treballs de restauració de la portalada de la església de Santa Maria la Major, monument nacional; maravillosa obra de pur estil gòtic dels acabaments del segle XIII al mateix temps que de trista recordança per als catalans. Els efectes destructors de les guerres i'l concurs lent empró eficàs dels agents atmosfèrics, per espai de més de sis segles, havian deixat aquella portalada en lamentable estat, al extrem de que'l observador tantost podia formar-se una idea del art que inspirà tan bella obra. Tan sols alguns detalls de fulles quasi soltes i delicadíssims calats se destacaban en arcs i dosels, com si el esperit del art altament ofès hagués volgut conservar-los per a fer resurgir més la conducta de abandó, amb que es té per a aquí amb tot aquest art.

Avui nò. El amor a les grandeses de sa patria petita, despertà en el caspetans i degut als seus treballs pogueren conseguir que l'Estat pagués els gastos de dita restauració, la que's fa baix la direcció del arquitecte provincial, nostre amic particular don Ramón Salas, i executantla els esculptors tarragonins, estimats amics nostres Arana i Brú, amb la cooperació de altres dos artistes barcelonins, Andreu Torrens i Josep Monrós.

Ara el visitant podrà admirar amb idea exacta la concavitat del pòrtic format per sis arcs, tres de motlures i tres per una colecció de petites figuretes, col·locades en la línia del arc, representant angels evangelistes i martres, en ses corresponents peanes i baix doselets calats. En dits arcs han sigut restaurat unes vuitanta peces i vintiset cincelles de nou, les que en res se diferencien de les que ja hi existien.

Varies peces se han tingut de fer-se de nou, com el magnífic dosel que corona la imatge de la Mare de Deu, col·locada en el pilà central i dos dels que van col·locats damunt de cada ú dels dotze apòstols, més les peanes que'ls sostenen. Totes aquestes peces tenen en sí un gran valor pel bon acert amb que han sigut reproduït. En la part baixa han tingut que refer-se el zòcal i'l fris, que estaven fets malvé per la humitat i les sals de la pedra, havent-se cincellat el fris amb pedra arenosa de Ascó i'l zòcal en pedra calça.

Queda encare molt per restaurar com es la imatge de la Verge i'ls dotze apòstols que figuren en la part mitja a ambdós costats de la portalada, lo que es de creure se farà el any vinent i aleshores quedarà del tot restaurada i podrà apreciar-se en conjunt tan bella obra.

Rebin els nostres amics Salas, Brú i Arana nostra coral enhorabona pel seus meritíssims i laboriosos treballs, que'ls fa conquerir un nom dintre el mon artístic.

De les passades festes

SUPOSEM que nostres llegidors estaran degudament informats, ben detalladament, del resultat dels passats festejos que, amb ocasió de la Festa Major, se celebràren a la nostra ciutat. Mes, així i tot, no volem deixar de parlar-ne, encara que lleugerament, esmentant primerament que aquelles transcorregueren sense que cap

VOL VOSTÉ AUMENTAR SA CLIENTELA?

No perdi temps i vaigi o escrigui avui mateix a la casa

Esplugas

CREU CUBERTA, 32, (Hostafrancs) BARCELONA

fent un bon encàrrec de XAROPS, HORXAIES i SODES de sa fabricació. No té rival en el mercat, per sa elaboració esmeradíssima, feta amb els millors sucres i per sa presentació irreproachable.

ni un incident les torbés. Consta aixís, cosa que ja es corrent en la nostra Tarragona, empró que ho fem remarcar per a fer desvaner lo que alguns elements havien tractat de fer correr, avans de les festes, empró que, com ja se suposava, res feren.

Els Concursos i Campionats de Atletisme (provincials) foren guanyats tots ells pels nostres joves i valents atletes tarragonins, que posaren novament en un bon lloc a la nostra Tarragona que'ls ha vist naixer.

Les Sardanes foren, sens dubte, un dels festejos mes populars, puix que a tot-hora i per arreu de la ciutat se'n ballàren i pot ben assegurar-se que no's podia donar un pas sense deixar de oír les harmòniques i engrescadores notes de la nostra dansa, sense que s'oís parlar de aquesta nostra dansa que, com digué Maragall, es la més bella de dotes les dances que's fan i's desfàn. Fou un grandios exit per als organitzadors i a les moltes felicitacions que han rebut, hi afegim la nostra. «La Principal de Perelada», com no calia dubtar-ne, cumplí a la perfecció el seu comès. El diumenge, dia de la Mercè, una de les músiques militars també executà una Sardana que fou ballada per nombros públic, obligantli a visar-la. (Se'n enterà don Jesús i companyia radical?)

La «Copa Tarraco», oferta dels nostres amics Masden i Companyia, fou correguda, emportant-se-la un ciclista de la veïna ciutat.

Les Regates a rem i'ls Concursos de Natació, resultaren de un gros exit per al Club Nàutic organitzador de les mateixes, emportant-se diferents premis, els invencibles del Club de Mar, de Barcelona; el Marítim i Reial, també de allí, i'ls nostres, el del novell Club Nàutic de Tarragona, se emportaren dos tercers premis. Vaigi nostra enhorabona, puix que passaren al davant dels de Alacant i Cartagena.

En les Societats aon ja estavan anunciats se celebraren els diferents actes i balls; empró, sens por a equivocar-nos, en el lloc aon resultàren mes brillants els dos balls celebrats, fou en el «Esbart Català» del Teatre Principal, aon els amics del ball pogueren esplaiar-se degudament. També allí se hi puntejaren diferents Sardanes amenitzades per «La Principal de Perelada».

I del *Concurso de ganado lechero de esta-bulacion en esta ciudad*, devem de parlar ne? En cas afirmatiu ha d'esser per a donar hi la nostra disconformitat i protesta de que se hagués fet, ja que no's feu per a cap benefici per a Tarragona, sinó en perjudici puix que se invertiren unes quantes centes pessetes, de les poques que's destinàren per a festes, i en canvi el flamant Ajuntament de que disfrutem negà unes miserables pessetes que se li demanàren per a altres millors objectes que no aquest *Concurs cabril*. Gangues de tenir una exemplar majoria conservadora-carlina, obtinguda pel mitjà de molts esforços econòmics i un dia o altre se ho tenen de resarcir.

Reasumint, devem de fer constar la nostra satisfacció pel resultat general de la nostra Festa Major, puix que fou molt gros el contingent de forasters que vingueren a Tarragona, bastants milers, molts molts més dels que'ns creiem, a dir veritat.

Un aplaudiment a tots els qui organitzàren aitals festejos, apart de l'Ajuntament, puix de no haver sigut els elements particulars hauria passat quasi desapercibida la Festa major de Tarragona, mercès al *acert?* de l'Ajuntament.

NOVES

En Pere J. Pallejá ens comunica amb atent besa-la-mà, haver-se possessionat de la presidencia del Centre Industrial al ensemp que se'ns ofereix per a tots els assumptes que afectin a la prosperitat i defensa dels interessos econòmics de nostra ciutat.

Agraïm la deferencia, desitjant-li bon acert en el desempeny del seu càrrec.

El darrer quadern de la *Lectura Popular*, se hi publica «De la vida», del forsa conegut escriptor En Santiago Rusiñol.

S'ha constituït en el sí de l'«Orfeo tarragoní» una Comissió *Pro Cultura* quina gestió, com indica el seu nom, no tindrà altra finalitat que la de divulgar l'acció cultural en els seus aspectes literaris, artístics, musicals, històrics, folk-lore, acció social, etc.

Els encarregats de portar a terme aquesta bella empresa compten amb la valiosa cooperació de diferents elements de la nostra ciutat i de fóra per a que la llur tasca resulti profitosa en extrem.

S'han encarregat de donar les primeres conferencies o converses, els nostres estimats amics En Joan Ruiz i Porta i En Bernabé Martí i Bofarull, comptant-se també amb la decidida cooperació de l'Aureli Campmany, En Valeri Serra i Boldú, En Josep M. Tallada, En J. Folch i Torres i altres.

El dia de Santa Tecla va obrir-se el nou establiment de sastreria, que'l nostre bon amic En Francesc Gabriel acaba de instal·lar en la Plaça de la Font, al número 14.

L'establiment està montat i decorat amb tot luxe de detalls, i amb la competencia de l'amic Gabriel i la dels dependents de la casa, no es aventurat el preveure que prompte adquirirà nombrosa clientela, que de vritat volèm aixís sia, que li produeixin bons negocis al novell industrial tarragoní.

Tarragona : Imp. Llorens i Cabré : Fortuny, 4

ANTIGUA CERRALLERIA - de la - Vda. de Baldomer Baró

Plaça del Rei, 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, bàscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerralleria artística, etc., baix la direcció den

PAURUIZ

: Sastreria : de :

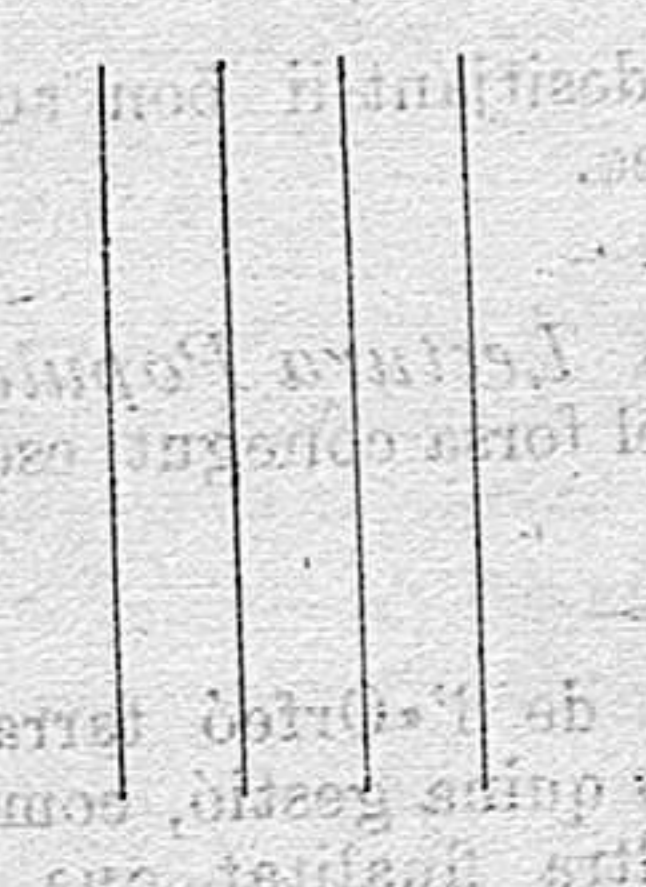
Francesc Gabriel

La casa de mes novetat :: Trajos a mida des de 40 pessetas :: Perfecció i economia

Plaça de la Font, 14 TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.
 Director facultatiu: **DR. RABADA**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA
 Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i analisis micro quimic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.
BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA
*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge
 de les Cases de Socors de Barcelona*
 Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.
 Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

TIPOGRAFIA : DE :
LLORENS : I : CABRÉ

CARRER FORTUNY 4
: TARRAGONA :

HIMALAYA
 El rei dels
 licors estomacals
 FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada
 MARCA REGISTRADA
 Gran Diploma d'Honor en
 l'Exposició
 de Buenos Aires.
 Demaneu en els cafés i pasteleries
 Indicat per a casaments,
 batetjos i banquets

Sastreria
Novitat
 = DE =
Luis Montserrat
 PORTALET, 1
 PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

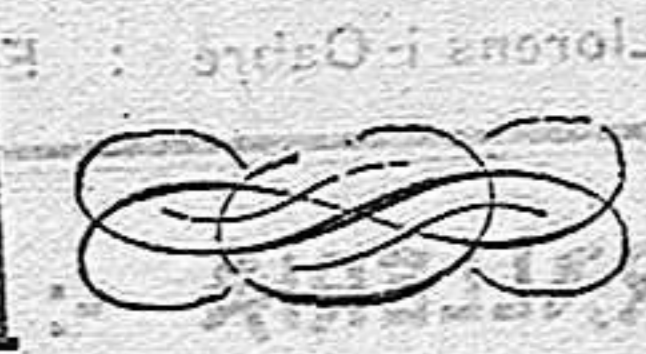
Casa Literas
 Recomana al públic
 sos acreditats Cafés
 Torrefacció diaria
 Gran assortit de articles
 del ram de ultramarins.
 Garantia absoluta amb la
 qualitat dels seus géneros.
 Servei a domicili
MAJOR, 3
TARRAGONA

STOCK
Michelin i Dunlop
 Accessoris i peces soltes per a
Bicicletes,
Motocicletes
i Automovils
 Olis lubricants, betzines i bujies.
 Vulcanització i venda de Neumàtics
 i càmares per a tota classe de
 — Autos —
 Despatx i Exposició: **MASDEU I C.^a**
 Unió, 32 :: Telèfon 259
 Garage: Unió, 45
TARRAGONA

COLMADO CENTRAL
 = DE =
FREDERIC MIRET
 Fruites fresques, embutits, fiam-
 bres, conserves, vins, xampanyes
 :: i tota classe de comestibles ::
UNIO, 28 — TELEFON 245
TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI
 DE
JOAN M. PIÑOL
 Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181
 Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanyos : Escrbanies : Plu-
 mes Stilografiques : Pesa-carres : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.
PREUS SUMAMENT BARATOS

MENJADORS DEL JARDÍ
 DE
FRANCISCO LÓPEZ
 AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
 Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
 endevant i a la carta.
 Hospedatges per temporada a preus con-
 vencionals.
 : Habitacions amb llum elèctrica :

Hotel

Internacional
 Recentment inaugurat
 Confort modern
COMTE DE RIUS, 17
1 AUGUST, 26
TARRAGONA

Petit Versailles
Bar de Moda
 Refrescos - Cafè - Li ors - Dolços
 Expleudit servei
 de Restaurant.
 Piano elèctric - Or. rt dia i nit
Rambla San Joan, núm. 49
Telèfon, 242
Tarragona

FRANCISCO COCA
 Lo millor en comestibles
RAMBLA CASTELAR, 24
 Corbates
 i articles per a home
Gilbert Germans
 PREUS BARATOS
Pere Eloret
 Corredor Reial de Comerç
 Apodaca, 9

Sabateria
"La Mariposa"
 DE
Joan Domenech
 Calçats econòmics,
 a mida i de luxu.
PREUS FIXOS
 Grans existencies
 de totes mides i
 classes.
Carrer Major, 2
Tarragona

Fàbrica de Braguers
 DE
Aparatos Ortopèdics
(TRENCA TS)
 El BRAGUER-ARTICULAR-REGU-
 LADOR sistema MONTS REAT es
 el mes pràctic i modern per a la re-
 tensió i curació de les hernies per
 cròniques i rebeldes que siguin.
 Grans existencies de BRAGUERETS
 DE GOMA per a la radical curació
 de les hernies de la infancia i tot lo
 concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT
EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FAIXES VENTRALS
CASA MONTSERRAT
 UNIÓN, 34 — TARRAGONA

MOSTELLE
 (RAIMOST)
 Suc de raims sense alcohol
 The Grape Juice Co. L.^a
 Londres i Tarragona
 El Vermouth més
 higiènic
 Un excelent refresc
 El millor aliment en les
 malalties i convalen-
 cencia
 Se ven per tot arreu

FERRETERIA MALLOL
 Bateria de cuina :: Eines de totes classes :: Articles per
 a magatzems de vins i olis.
 Objectes per a regalos — Articles per a Sports
Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona